

**UCHWAŁA NR 490/XVIII/2016
RADY MIEJSKIEJ W PIASECZNI**

z dnia 17 lutego 2016 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. 2015 r. poz. 1515) w zw. z art. 176 pkt 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. 2015 r. poz. 332) oraz art. 4 i art. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (tekst jednolity: Dz. U. 2015 r. Nr 1484 poz. 1172 z późn.zm.) Rada Miejska uchwała co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Piaseczno

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2016 r. i podlega ogłoszeniu na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Piaseczno.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Piasecznie

mgr inż. Piotr Obłoz

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2016-2018**

Piaseczno, 2016 r.

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Organizacja wsparcia rodziny	4
1. Wsparcie rodziny jako zadanie gminy	4
2. Organizacja wsparcia rodziny na poziomie gminy.....	6
3. Profilaktyka – wspieranie rodzin	7
4. Praca z rodziną.....	8
5. Instytucje i podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny	8
6. Asystent rodziny jako nowa forma bezpośredniej pracy z rodziną.....	10
7. Rodziny wspierające jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.	12
III. Analiza SWOT	14
IV. Zasoby	15
V. Adresaci	16
VI. Zadania	17
1. Cel główny	17
2. Cele szczegółowe.....	17
VII. Źródła finansowania oraz sposób monitorowania programu i sprawozdawczość.	18
VIII. Podsumowanie	19

I. Wstęp

Pierwszy Program Wspierania Rodziny w mieście i gminie Piaseczno opracowano na lata 2013-2015. Program przyjęty został Uchwałą Nr 1088/XXXVII/2013 Rady Miejskiej w Piasecznie z dnia 28 sierpnia 2013 r. i był odpowiedzią na obowiązek nałożony na gminy ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która to nakazuje samorządowi podejmowanie działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Zgodnie z powyższą ustawą samorząd gminy powinien realizować następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
4. Finansowanie
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające,
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem i przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy,
8. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstałych zaległościach z tytułu nieponoszenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

II. Organizacja wsparcia rodziny

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Ustawa również dokonuje podziału kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia poniższa tabela:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
Profilaktyka –wspieranie rodziny	-Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna -Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków, -Adopcja	
-Asystent rodziny -Placówki wsparcia dziennego -Rodziny wspierające -Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny	-Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, -Placówki opiekuńczo- wychowawcze, -Usamodzielnienie, Organizator rodzinnej pieczy zastępczej(koordinatorzy rodzinnej pieczy zastępczej)	-Ośrodek adopcyjny, -Regionalna placówka opiekuńczo terapeutyczna, -Interwencyjny ośrodek preadopcyjny,

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. Bardzo ważne zatem jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny.

1. Wsparcie rodziny jako zadanie gminy

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest miłością, opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Jednak nie wszystkie

rodziny swoje funkcje realizacją w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć się szczęśliwe.

Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia niosą za sobą wiele pozytywnych skutków, ale niestety pogłębiają też wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które bardzo często powodują zaburzenia w prawidłowym jej funkcjonowaniu albo rozpad rodziny. W rodzinach pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych (np. bezrobocie, choroba, wzrost kosztów utrzymania). Są jednak i takie rodziny, w których źródło dysfunkcji tkwi w wielu czynnikach odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny (np. nałogi, przestępczość, przemoc, zaniedbywanie obowiązków). W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie groźne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania.

Znaczenie rodziny i jej właściwego rozwoju jest zatem dla społeczeństwa bezcenne, ponieważ w rodzinach wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie dorosłości będą kształtowały naród. Można powiedzieć, iż w naszych rodzinach kształtuje się kapitał ludzki będący wyznacznikiem tempa rozwoju społecznego.

Reasumując, ze środowiska rodzinnego właśnie dzieci wynoszą podstawowe zasady, sposoby współżycia społecznego, pojęcie określonych wartości i niezbędność ich przestrzegania. Nie jest więc sprawą małej wagi kierunek, w którym podąża wychowanie potomstwa. A prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny a w niej dziecka, zagraża szereg zjawisk patologicznych, które mogą daną rodzinę czynić dysfunkcjonalną. Członkowie rodziny dysfunkcjonalnej nie potrafią sprostać swoim obowiązkom, pomyślnie rozwiązywać problemów i sytuacji kryzysowych, stają się zatem klientami pomocy społecznej.

Poniżej w tabeli przedstawione zostały powody przyznania pomocy społecznej rodzinom w 2014 i 2015 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem		Liczba osób w rodzinach	
	2014	2015	2014	2015
Ubóstwo	608	562	1232	1122
Bezdomność	66	46	76	52
Potrzeba ochrony macierzyństwa	120	97	532	465
W tym: wielodzietność	59	56	315	312
Bezrobocie	338	305	741	665
Niepełnosprawność	305	313	487	508
Długotrwała lub ciężka choroba	441	405	725	677
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia	142	127	445	410

gospodarstwa domowego ogółem				
W tym: Rodziny niepełne	106	89	287	249
Rodziny wielodzietne	32	32	174	173
Przemoc	14	10	42	32
Alkoholizm	90	71	147	108
Narkomania	17	11	29	15
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	26	24	38	28
Zdarzenie losowe	11	4	20	6
Sytuacja kryzysowa	15	6	29	13

Takie nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się negatywnie na losach jej członków, jak i na całym społeczeństwie. Tak więc, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Występujące w rodzinie problemy niejednokrotnie są bardzo złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań, a także koordynacji działań wszystkich instytucji zaangażowanych w proces wspierania rodziny.

2. Organizacja wsparcia rodziny na poziomie gminy

W oparciu o art. 176 ustawy z dnia 09.06.2012 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazać należy, iż do zadań własnych gminy należy m.in.:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez:
  - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
  - a. kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
  - b. podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,

- c. kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające, związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych przez rodziny przeżywające trudności,
  - d. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
5. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

3. Profilaktyka – wspieranie rodzin

Działania profilaktyczne winny być skierowane przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z wychowaniem.

Rodzinie takiej należy zapewnić wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania asystentów rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających oraz innych podmiotów lub instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

4. Praca z rodziną

Praca z rodziną w szczególności ukierunkowana jest na wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, neutralizowanie czynników negatywnie działających na dziecko. Praca z rodziną powinna być możliwie wcześnie podejmowana i prowadzona przez profesjonalnie przygotowaną kadrę.

Praca z rodziną realizowana jest poprzez: konsultacje i poradnictwo specjalistyczne; terapię, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.

Pomoc rodzinie powinna opierać się na sprawnie prowadzonej komunikacji informacji na rzecz dziecka i rodziny. Istotnym we wzmocnieniu systemu opieki nad dzieckiem jest budowanie w środowisku lokalnym systemu informacyjnego polegającego przede wszystkim na zgłaszaniu każdej niepokojącej informacji na temat dziecka do ośrodka pomocy społecznej.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny. W Piasecznie jednostką, która organizuje pracę z rodziną jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednostka realizuje zadania wynikające z szeroko rozumianej profilaktyki; konsekwentnie od wielu lat buduje lokalny system wsparcia i współpracy z osobami, instytucjami i organizacjami działającymi na polu profilaktyki i nie tylko, realizuje i prowadzi wiele działań ukierunkowanych na dziecko i rodzinę.

Z realizowanych różnorodnych form pomocy w 2015 roku skorzystało 1050 rodzin liczących 1993 osób. Jest to pomoc w postaci: poradnictwa specjalistycznego, konsultacji psychologów, porad prawnika, specjalistów pracy z rodziną. Cyklicznie i systematycznie prowadzone są zajęcia edukacyjne dla rodziców „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”.

Od października 2012 r. zaczęła funkcjonować „Karta dużej rodziny”. Stanowi ona zestaw ulg dla dużych rodzin, które mieszkają na terenie gminy Piaseczno i płaca tu podatki. Program ma na celu umacnianie rodziny, wspieranie funkcji rodziny wielodzietnej oraz wsparcie w procesie wychowawczym dzieci i młodzieży w rodzinach szczególnie tego potrzebujących.

5. Instytucje i podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny

Na terenie miasta Piaseczno funkcjonuje wiele podmiotów działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie. Są to min.: MGOPS, PCPR, Policja, Dom Samotnej Matki

w Chylicach, PUP, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Gminny Punkt Konsultacyjny, Poradnia Zdrowia Psychicznego „Medica”, ZOZ, Centrum Kultury, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe.

W tabeli poniżej zestawiono dane o formach pomocy oferowanych dziecku i rodzinie przez lokalne instytucje.

L.p.	Nazwa instytucji	Pomoc psychologiczna	Pomoc pedagogiczna	Pomoc finansowa	Pomoc rzeczowa	Pomoc prawna	Pomoc edukacyjna
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	x	x	x	x	x	x
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	x	x	x	x	x	x
3.	Powiatowy Urząd Pracy	x	x				x
4.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	x	x				x
5.	Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny	x	x				x
6.	Sąd - Kuratorzy	x	x			x	x
7.	Ośrodek Kuratorski	x	x				x
8.	Centrum Zdrowia Psychicznego „Medica”	x	x				x
9.	Poradnia Zdrowia Psychicznego	x	x				
10.	Gminny Punkt Konsultacyjny	x	x				x
11.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	x	x				x
12.	Szkoły, Przedszkola, Żłobek	x	x				x
13.	Fundacja „Domus et Labor”				x		
14.	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii	x	x				x
15.	Dom Samotnej Matki	x	x				x
16.	Policja					x	
17.	Centrum Kultury						x
18.	Fundacja „Pomóż Dorosnąć”	x	x	x	x	x	x
19.	Fundacja „Dla Dzieci”			x	x		x
20.	Niepubliczne Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	x	x				x

21.	Kluby Kultury						x
22.	Stowarzyszenie „Nasz Złotokłos”						x
23.	Stowarzyszenie Mieszkańców Osiedla Urbanistów	x	x				x

6. Asystent rodziny jako nowa forma bezpośredniej pracy z rodziną.

Zadaniem ustawowym dla gminy było wprowadzenie **asystenta rodzinnego** do bezpośredniej pracy z rodziną. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

W oparciu o ustawę z dnia 27.04.2012 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw została wprowadzona zmiana m.in. w przepisach Kodeksu Rodzinnego i opiekuńczego stanowiąca, iż Sąd może zobowiązać rodziców biologicznych, jak i samego małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny bądź realizowania innych form pracy z rodziną.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę.

Asystent rodziny w swojej pracy korzysta z pomocy osób reprezentujących instytucje i służby zainteresowane rozwiązaniem problemów danej rodziny.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniąca tę funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin - mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych. Ponadto pomaga również w

rozwiązaniu problemów psychologicznych podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej, łagodzi ewentualne konflikty z sąsiadami, rodziną czy przedstawicielami placówek pomocy społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia.

Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu, oraz z sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

W 2014 r. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie zatrudnił 3 asystentów, którzy swoim wsparciem obejmowali 25 rodziny. W 2015 roku objętych było pomocą 17 rodzin. W sumie od początku funkcjonowania tego typu wsparcia pomocą zostało objętych 59 rodzin.

Według diagnozy prowadzonej przez pracowników MGOPS na potrzeby niniejszego programu, wynika, że na terenie gminy Piaseczno mieszka ponad 400 rodzin w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze i problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Natomiast według stanu na dzień 31.12.2014 r. w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych było 72 dzieci, a w instytucjonalnej pieczy zastępczej znajduje się 12 dzieci.

W 2015 roku w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych zostało 85 dzieci, a w instytucjonalnej pieczy zastępczej znajdowało się 15 dzieci. Przyczyny trudności występujących w rodzinach wynikają przede wszystkim: z niskich kompetencji wychowawczych, rozbitcia rodziny, przemocy, uzależnień, chorób psychicznych czy pogorszenia statusu rodziny, w tym bezrobocia.

Zgodnie z ustawą na jednego asystenta rodzinnego, nie może przypadać więcej niż 15 rodzin. Biorąc pod uwagę zdiagnozowaną w Piasecznie liczbę rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w mieście, należałoby zatrudnić co najmniej **20** asystentów rodziny.

Zarówno Piaseczno jak i inne gminy w kraju nie posiadają wystarczających środków finansowych na zatrudnienie wymaganej liczby asystentów. W związku z tym pojawiła się potrzeba pozyskiwania środków zewnętrznych. Możliwość taką daje resortowy program Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz programy unijne.

7. Rodziny wspierające jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia wsparcie środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Zbudowanie sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sposób doraźny stanowi nowe wyzwanie dla MGOPS oraz innych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w: opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Zgodnie z ustawą pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt (Burmistrz) właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

1. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka

Im bogatsza oferta pomocy w najbliższym środowisku rodziny, tym większa szansa wychwycenia odpowiednio wcześnie sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu dziecka.

Efektywnym sposobem wspierania rodziny w wychowywaniu dziecka, mimo problemów występujących w rodzinie, jest stworzenie dzieciom i młodzieży z tych rodzin możliwości pobytu w środowiskowych dziennych instytucjach wychowawczych, czyli w różnorodnych placówkach wsparcia dziennego. Placówki te powinny nie tylko organizować dzieciom czas wolny i pomoc w nauce, ale również wychowawcy w nich zatrudnieni powinni współpracować z rodzicami dziecka, szczególnie w zakresie podnoszenia świadomości i odpowiedzialności rodzicielskiej.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do swoich dzieci,

potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Rolę tę mogą pełnić placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

2. Placówki wsparcia dziennego

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych
- **specjalistycznej**,
- **pracy podwórkowej**, realizowanej przez wychowawcę.

Od października 2015 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zatrudniła streetworkera działającego na terenie osiedla mieszczącego się przy ulicy Urbanistów.

Na terenie naszej gminy nie ma żadnej świetlicy środowiskowej, która funkcjonowałaby w strukturach MGOPS, natomiast dzięki współpracy Ośrodka, Centrum Kultury, GKRPA oraz społeczności lokalnej do września 2015 roku funkcjonowała 1 Świetlica środowiskowa w Zalesiu Górnym. Od października 2015 roku placówka ta jest prowadzona przez Stowarzyszenie Rodziców „TU”. Świetlica ta skupia dzieci z różnych środowisk. Jest miejscem, w którym dzieci mają zagospodarowany czas wolny, poznają pozytywne i prawidłowe wzorce zachowania, rozwijają swoje talenty i nadrabiają zaległości szkolne. Organizowane są również wycieczki i różne wyjazdy oraz zajęcia sportowe. Miesięcznie w zajęciach w świetlicy uczestniczy około 30 dzieci. Odbywają się również akcje okresowe „Zima na wsi”, „Lato na wsi”.

Ponadto do 2015 roku w ramach CAL działał „Klub Samopomocy” przy ul. Urbanistów. Placówka ta nie spełniała wprost wymagań ustawy - nie była samodzielną jednostką nie mniej jednak realizowała wszystkie inne zadania określone dla placówek wsparcia dziennego.

W latach 2014 i 2015 z działalności Klubu Samopomocy skorzystało 50 dzieci w wieku 3-20 lat.

Powyższe formy działalności z dniem 01.09.2015 roku zostały zmodyfikowane.

Powstały Punkty Pracy Socjalnej w Zalesiu Górnym i Julianowie.

W Punktach Pracy Socjalnej jest świadczona praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Do zadań Punktów Pracy Socjalnej należy: wspieranie rodzin przez objęcie członków rodzin działaniami terapeutycznymi, wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi, współdziałanie z odpowiednimi organami i instytucjami w celu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi członków społeczności lokalnej, pomoc w sytuacjach kryzysowych.

Na terenie naszej gminy konieczne jest stworzenie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych. Natomiast na chwilę obecną gmina nie posiada pomieszczeń spełniających warunków Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz środków finansowych na ich zorganizowanie.

3. Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej jest nowym zadaniem własnym gminy.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej w pieczy zastępczej.

Łączna kwota poniesionych wydatków w 2014 roku wynosi około 120.000 zł.

III. Analiza SWOT

WSPARCIE RODZINY NA TERENIE GMINY PIASECZNO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
-poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, -działalność instytucji pracujących na rzecz rodzin, - dobrze wykształcona kadra - otwartość na współpracę	- niewystarczająca oferta socjalna dla rodzin, - niewystarczający system informacyjny oraz koordynacji i współpracy między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi, - słabo rozwinięta idea samopomocowości

SZANSE	ZAGROŻENIA
- stworzenie zespołu ds. wspierania rodzin, -regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie, -możliwości współpracy z organizacjami, - możliwość pozyskania środków zewnętrznych-	- trudna sytuacja finansowa, - coraz bardziej skomplikowane problemy rodzinne, - większa skala zjawisk niepożądanych,

IV. Zasoby

Wśród zasobów, z których można skorzystać przy realizacji niniejszego programu warto wskazać instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

1. Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy.
2. Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie
3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowy Zespół ds. Orzekania Niepełnosprawności.
4. Powiatowy Urząd Pracy.
5. Komenda Powiatowa Policji – stała współpraca z dzielnicowymi, wspólne interwencje w sytuacjach tego wymagających.
6. Sądy Rejonowy Wydział Karny, Wydział Rodzinny i Nieletnich wraz z ośrodkiem kuratorskim.
7. Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny.
8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – finansowanie dożywiania w szkołach, organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci.
9. Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury współpraca z instruktorami kulturalno-oświatowymi.
10. Przychodnie lekarskie, poradnie, szpital.
11. Niepubliczne Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne.
12. Fundacja „Pomóż Dorosnąć”.
13. Fundacja „Dla dzieci”.
14. Fundacja „Eco Choice”.
15. Fundacja CMP Czy mogę pomóc?
Fundacja Świętego Mikołaja.
16. Placówki oświatowe – szkoły, przedszkola, żłobek.
17. Ośrodek Reintegracji Rodziny – współpraca w zakresie pomocy rodzinie i dziecku.

18. Polski Komitet Pomocy Społecznej – realizator usług opiekuńczych dla klientów Ośrodka, dystrybucja żywności wśród najbardziej potrzebujących.
19. Firma Vital – realizator specjalistycznych usług klientów Ośrodka.
20. Fundacja „Domus et Labor”
21. Dom Samotnej Matki w Chyliczkach im. Teresy Strzembosz
22. Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej – współpraca na rzecz osób i rodzin w kryzysie.
23. Poradnia Leczenia Uzależnień Medica
24. Parafie Kościoła Katolickiego – współpraca z lokalnymi oddziałami „Caritas”.
25. Stowarzyszenie „Nasz Złotokłos” oraz Stowarzyszenie „Mieszkańców Osiedla Urbanistów” – działania na rzecz społeczności lokalnej.
26. Stowarzyszenie „Radość i Nadzieja”.
27. Stowarzyszenie „Tuż Obok”.
28. Stowarzyszenie Rodziców „TU”
29. Związek Harcerstwa Polskiego.
30. Związek Harcerzy Rzeczypospolitej – działalność w ramach wolontariatu.

V. Adresaci

Adresatami Programu są dzieci i rodziny z gminy Piaseczno, w szczególności przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, w tym rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach.

Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej. Dla poprawy funkcjonowania takich dzieci ważne jest zintensyfikowanie działań świetlic szkolnych i środowiskowych, kół zainteresowań, organizacja większej ilości ogólnodostępnych bezpłatnych zajęć np. sportowych.

VI. Zadania

1. Cel główny

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, a także profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

2. Cele szczegółowe

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.		
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizatorzy
1) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom	-liczba i formy udzielonej pomocy -liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą	MGOPS, OIK, organizacje pozarządowe
2) objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci	-liczba dzieci korzystających z posiłków -liczba rodzin korzystających z pomocy	MGOPS, GKRPA, Szkoły
3) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	- liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem	MGOPS, ZOZ
4) zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy	- liczba osób (dorośli i dzieci)	MGOPS, PCPR, OIK organizacje pozarządowe, PPP
5) zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka	-liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach -wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach	MGOPS, UMiG, PCPR
CEL SZCZEGÓŁOWY 2.		
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizatorzy
1) zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	- liczba asystentów pracujących na rzecz rodzin - liczba rodzin, którym przydzielono asystenta,	MGOPS

2) organizacja szkoleń przygotowujących osoby działające na rzecz dziecka i rodziny przygotowujących do kompleksowego i interdyscyplinarnego ich wspierania w środowisku lokalnym	- liczba szkoleń i warsztatów - liczba uczestników	MGOPS, PCPR organizacje pozarządowe
3) pomoc w podnoszeniu kwalifikacji przez asystentów rodzinnych	- liczba szkoleń, - liczba uczestników	MGOPS
4) finansowanie istniejących świetlic i klubu samopomocy oraz dążenie do tworzenia nowych placówek wsparcia dziennego na terenie miasta	- liczba działających placówek - liczba dzieci objętych opieką przez placówki	MGOPS, GKRPA, UMiG, organizacje pozarządowe
5) zapewnienie dostępności konsultacji poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego - liczba osób i udzielonych porad z podziałem na kategorie problemowe	MGOPS, PCPR, PPP, ZOZ organizacje pozarządowe
6) podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji, poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej	- liczba i rodzaj działań - liczba rodzin objętych działaniami - rodzaj grup zawodowych zaangażowanych w działania	MGOPS, PPP, organizacje pozarządowe
7) monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie terapii rodziców	- liczba rodzin objętych monitorowaniem	MGOPS,
8) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	- liczba rodzin wspierających	MOPS, UMiG, organizacje pozarządowe

VII. Źródła finansowania oraz sposób monitorowania programu i sprawozdawczość.

Działania zawarte w niniejszym programie będą finansowane ze środków Miasta i Gminy Piaseczno, oraz ze środków pozyskanych z Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego. W 2014 roku łączny koszt poniesionych wydatków na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyniósł około 79 668,36 zł. Koszt wydatków na ten cel w 2015 roku wynosił 74 508,46 zł. W tym udział ze środków gminy wynosi 53 211,46 zł, a środków otrzymanych od Wojewody 21.297 zł. Monitorowanie Programu Wspierania Rodziny w Piasecznie w latach 2016 – 2018 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości w corocznym sprawozdaniu merytorycznym z

działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym na podstawie danych statystycznych uzyskanych od partnerów wspierających realizację poszczególnych celów szczegółowych założonych w programie. Sprawozdanie przedkładane będzie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej. Dodatkowo sporządzane będą również sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny, które przekazane zostaną wojewodzie

w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeba i możliwości finansowych miasta.

VIII. Podsumowanie

Gminny program wspierania rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Pomoc na rzecz rodzin, którą w ramach niniejszego programu oferuje Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.